

بررسی مشروعیت فعالیت‌های موشکی کره شمالی در پرتو حقوق بین‌الملل

احمدرضا توحیدی*

مسعود احسن‌نژاد**

محمدرضا ملت***

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۶/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۲/۵

چکیده

فعالیت‌های موشکی کره شمالی به یک چالش بین‌المللی بدل شده است به نحوی که این دولت از سال ۱۹۸۴ تاکنون قریب به ۱۸۰ آزمایش موشکی انجام داده است. اگرچه در حقوق بین‌الملل، تعهد معاهداتی بر ممنوعیت استفاده کشورهای از توان موشکی وجود ندارد اما می‌توان در تعهدات غیرمعاهداتی از جمله قواعد عرفی و اصول کلی حقوقی، محدودیت‌هایی را برای فعالیت‌های موشکی کشورها قائل شد. در خصوص فعالیت‌های موشکی کره شمالی، شورای امنیت نقش مهمی را ایفا نموده است و از زمانی شورای امنیت به فعالیت‌های موشکی کره شمالی حساسیت نشان داد که با فعالیت‌های هسته‌ای عجین شد. شورای امنیت علاوه بر تحریم کره شمالی، از این کشور خواست تا به فعالیت‌های هسته‌ای و برنامه موشکی خود پایان دهد. البته در خصوص اقدامات شورای امنیت در مورد کره شمالی ابهام‌هایی وجود دارد اما در خصوص ممنوعیت یا محدودیت آزمایشات موشکی این دولت، قدر متیقن این است که محدودیت و تعلیق را می‌توان عناوین درخور دانست.

واژگان کلیدی: کره شمالی، موشک، هسته‌ای، شورای امنیت.

*استادیار دانشکده حقوق دانشگاه قم.

legaloffice@gmail.com

**دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه قم (نویسنده مسؤول).

masoud_ahsannejad@yahoo.com

***دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه قم.

mrmellat@yahoo.com

مقدمه

کره شمالی بیش از چهار دهه است که سعی در توسعه توانمندی موشکی خود دارد. برنامه موشکی این دولت در دهه هفتاد میلادی به‌عنوان اولویت ملی آن معرفی شد. اگرچه در طی سالیان با اعلام این اولویت، کره شمالی با تحریم‌ها و کمیابی‌های زیادی مواجه گشته، اما با اصراری که بر آن داشته است پیشگام‌ترین دولت جهان سوم در این عرصه شناخته می‌شود.

دولت کره شمالی برای توانمند شدن در عرصه موشکی دوران مختلفی را پشت سر گذاشته است. در سال‌های جنگ سرد با انعقاد موافقت‌نامه‌های متعدد با شوروی سابق در اواخر دهه شصت میلادی فعالیت‌های خود را با خرید موشک‌های زمین به هوا آغاز کرد. در این دوران شوروی نیز متعهد به اقدام در راستای ایجاد توانمندی مقدماتی برای مونتاژ، نگهداری و آزمایش سیستم‌ها توسط کره شمالی شده بود. با حمایت کره شمالی از پکن در اختلافات آن با شوروی، مسکو اقدام به تعلیق موافقت‌های خود با کره شمالی نمود. این روند در دوره‌های مختلف بارها تکرار شد که در نتیجه آن کره شمالی مبادرت به انعقاد موافقت‌نامه‌های مختلف با دیگر کشورها از جمله چین نمود (Bermudez JR, 1999, p. 3).

کره شمالی نخستین سیستم بالستیک خود یعنی Scud-B روسی را در اواخر دهه ۷۰ یا اوایل دهه ۸۰ میلادی از مصر دریافت کرد^۱ و توانست در اواسط دهه ۸۰ با مهندسی معکوس آن، مدل بومی خود یعنی Hwasong-5 را تولید و صادر نماید و در اواخر همان دهه، تولید موشک دوربرد خود یعنی Hwasong-6 را که خود متغیری از Scud-C بود آغاز کرد و در دهه ۹۰ میلادی موشک بالستیک میان‌برد Nodong را که بر پایه فن‌آوری موشک‌های Scud ساخته شده بود آزمایش نمود. همچنین در این دوره بود که کره شمالی موشک‌های دوربرد Taepodong-1 و Taepodong-2 را برای نخستین بار طراحی نمود (Wertz, 2015, pp. 1-2).

علاوه بر موشک Taepodong-2، کره شمالی به توسعه موشک‌های دوربرد و استراتژیک دیگری نیز در سال‌های اخیر اقدام نموده است که از جمله آنها موشک Musudan و موشک قاره‌پیمای KN-08 می‌باشد که از آن برای نخستین بار در رژه

۱. اگرچه مصر بعدها به یکی از خریداران اصلی تسلیحات موشکی از کره شمالی بدل گردید.

نظامی در سال ۲۰۱۲ رونمایی نموده است. همین‌طور شواهدی وجود دارد که کره شمالی به توسعه موشک‌های چند سطحی پرداخت که حتی برد بیشتری از موشک Taepodong دارند. در سال ۲۰۱۵ نیز این دولت اعلام کرد که موشک بالستیک زیردریایی KN-11 را با موفقیت آزمایش نموده است (Wertz, 2015, p. 6). کره شمالی به‌مناسبت روابط تیره حاکم میان آن با دولت‌های هم‌جوار خصوصاً کره جنوبی و ژاپن و حمایت ایالات متحده از آنان به‌لحاظ اقدامات موشکی، همواره مورد محکومیت دولت‌های مختلف و نیز شورای امنیت قرار گرفته است، به‌طوری‌که قطعنامه‌های صادر شده علیه این دولت بعد از سال ۱۹۹۳ از سوی شورای امنیت چه به‌لحاظ محتوا و چه از نظر تعداد، قابل قیاس با سال‌های قبل از آن نیست. مقاله حاضر ابتدا سعی نموده است تا موضوع فعالیت‌های موشکی کره شمالی در چهارچوب قطعنامه‌های شورای امنیت و موضع شورای امنیت در قبال این فعالیت‌ها را مورد تحلیل قرار دهد و سپس به بررسی تعهدات کره شمالی بر اساس حقوق بین‌الملل معاهدات و حقوق بین‌الملل عرفی بپردازد.

۱. شورای امنیت سازمان ملل متحد و آزمایشات موشکی کره شمالی

شورای امنیت سازمان ملل متحد مهم‌ترین تعهدات بین‌المللی را بر دوش کره شمالی در زمینه فعالیت‌های موشکی آن نهاده است. در این قسمت به بررسی زمینه‌های ایجاد این تعهدات از سوی شورای امنیت و همچنین برخی از تعهدات عمومی در زمینه آزمایشات موشکی که قابل استخراج از قطعنامه‌های صادره از شورای امنیت در رابطه با اقدامات کره شمالی می‌باشد، خواهیم پرداخت.

۱-۱. ممنوعیت آزمایشات موشکی کره شمالی در سایه فعالیت‌های هسته‌ای این دولت پیشینه فعالیت‌های موشکی کره شمالی همانند فعالیت‌های هسته‌ای آن به دهه هفتاد میلادی برمی‌گردد. دولت کره شمالی در سال ۲۰۰۳ به‌دلیل به‌خطر افتادن امنیت آن به‌واسطه سیاست‌های خصمانه ایالات متحده، خروج خود از معاهده منع گسترش را اعلام داشت (L.Kirgis, 2003). این دولت همچنین در سال ۲۰۰۵ اعلام نمود که به تسلیحات هسته‌ای دست یافته است و آن را در اختیار دارد (A timeline of North Korea's development of missiles and nuclear weapons, 2017). اگرچه دولت کره شمالی پیش‌تر نیز آزمایشات موشکی متعددی را انجام داده بود

ولی با بررسی ترتیب و محتوای قطعنامه‌های صادره از جانب شورای امنیت در مورد کره شمالی، شاهد آن هستیم که در پی اعلامیه‌های پیش‌گفته است که آزمایشات موشکی این دولت در سال ۲۰۰۶ مبدأ صدور برخی قطعنامه‌های مشابه علیه اقدامات موشکی کره شمالی قلمداد می‌شود. باید توجه داشت که بعد از قطعنامه ۸۲۵ صادره در سال ۱۹۹۳ که طی آن شورای امنیت از کره شمالی خواست که قصد خود مبنی بر خروج از آن پی تی را مورد ملاحظه مجدد قرار دهد، قطعنامه ۱۶۹۵ (۲۰۰۶) نخستین قطعنامه‌ای است که علیه آزمایش موشکی کره شمالی صادر شده است.

شورای امنیت در قطعنامه بعدی یعنی براساس قطعنامه ۱۷۱۸، بعد از محکوم‌ساختن آزمایش هسته‌ای کره شمالی در ۹ اکتبر ۲۰۰۶ موضوع پرتاب موشک از سوی کره شمالی را نیز به موازات مطرح می‌کند و از این دولت می‌خواهد که دیگر به آزمایشات هسته‌ای و پرتاب موشک مبادرت ننماید (S/RES/1718).

این رویه در قطعنامه‌های بعدی شورای امنیت یعنی قطعنامه‌های ۱۸۷۴ (۲۰۰۹)، ۲۰۸۷ (۲۰۱۳)، ۲۰۹۴ (۲۰۱۳)، ۲۲۷۰ (۲۰۱۶)، ۲۳۲۱ (۲۰۱۶)، ۲۳۵۶ (۲۰۱۷)، ۲۳۷۱ (۲۰۱۷) و ۲۳۷۵ (۲۰۱۷) نیز قابل ملاحظه است. شاهبیت اکثر قطعنامه‌ها این است که «فعالیت‌های بالستیک کره شمالی به توسعه سیستم‌های انفجاری تسلیحات هسته‌ای (یا کشتار جمعی) کمک خواهد کرد» (S/RES/2321).

۲-۱. ممنوعیت یا محدودیت آزمایشات موشکی در قطعنامه‌های شورای امنیت؟

ادبیات قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد راجع به آزمایشات موشکی کره شمالی خالی از ابهام نیست و عبارات به‌کار گرفته شده، در برخی از موارد متناقض می‌باشند و به‌ظاهر روند قطعنامه‌ها به سمت سخت‌تر شدن است. این شورا در نخستین قطعنامه‌ها از کره شمالی می‌خواهد که همه فعالیت‌های خود راجع به برنامه موشک‌های بالستیک خود را به حالت تعلیق^۱ درآورد (S/RES/1695). در ادامه، درخواست تعلیق همراه با این خواسته می‌گردد که کره شمالی دیگر به پرتاب‌هایی که با استفاده از فن‌آوری بالستیک انجام می‌دهد، ادامه ندهد (S/RES/2087) و سپس تأکید می‌کند که کره شمالی باید برنامه‌های خود در رابطه با موشک‌های بالستیک را به‌صورت کامل^۲

1. Suspend.
2. Complete.

قابل تأیید^۱ و غیرقابل برگشت^۲ کنار گذارد(S/RES/2094).^۳ شورای امنیت قضیه موشکی کره شمالی را به این محدود نکرده و با ارجاعی که به قطعنامه‌های پیشین می‌دهد از ممنوعیت^۴ به عمل آمده توسط آنها سخن می‌گوید(S/RES/2094). این نوسان در تبیین اراده شورای امنیت را در قطعنامه‌های مختلف و بویژه در قطعنامه ۲۲۷۰ و در بندهای دوم و چهارم اجرایی آن می‌توان ملاحظه کرد.

نکته جالب توجه این است که وقتی شورای امنیت به صرف «برنامه موشک‌های بالستیک»^۵ اشاره می‌کند از عبارت «تعلیق آن برنامه» استفاده می‌نماید؛ درحالی که وقتی به برنامه موشک‌های بالستیک در کنار آزمایشات هسته‌ای یا برنامه‌های مرتبط با تسلیحات کشتار جمعی اشاره می‌کند عباراتی را به کار می‌برد که بر ممنوعیت دلالت دارند تا محدودیت. برای نمونه، «نباید بعد از این، اقدام به پرتاب با استفاده از فن‌آوری موشک‌های بالستیک نماید»^۶ و این که «باید تمام برنامه‌های موجود در زمینه برنامه‌های تسلیحات کشتار جمعی و موشک‌های بالستیک را به صورت کامل، قابل تأیید و غیرقابل برگشت کنار گذارد»(S/res/2270).^۷

همان‌طور که ملاحظه می‌شود موضع شورای امنیت در رابطه با آزمایشات موشکی کره شمالی با ابهام مواجه است. اما قدر متیقن مستنبط از تصمیمات شورای امنیت، تعلیق آزمایشات موشکی کره شمالی می‌باشد. باید توجه داشت که این شورا در بررسی موضوع، از لفظ «پرتاب» استفاده می‌نماید و نه «آزمایش» که از بار معنایی غیرتهدیدآمیز برخوردار است. به عقیده نگارندگان، با نظر به وحدت موضوع، منظور شورای امنیت از «پرتاب»، غیر از آزمایشات موشکی صورت گرفته توسط کره شمالی نمی‌تواند باشد.

1. Verifiable.
2. Irreversible.
3. Abandon.
4. Prohibition.
5. Ballistic missile program.
6. Shall not conduct any further launches that use ballistic missile technology.
7. Shall abandon all other existing weapons of mass destruction and ballistic missile programs in a complete, verifiable and irreversible manner.

۳-۱. برخی ملاحظات ماهوی قطعنامه‌های شورای امنیت در رابطه با آزمایشات موشکی کره شمالی

شورای امنیت پویاترین رکن در میان ارکان سازمان ملل متحد محسوب می‌شود. این رکن دارای وسیع‌ترین اختیارات و کارکردها می‌باشد که در فصل ۵-۸ منشور به آنها پرداخته شده است و مبنای توجیهی وجود چنین اختیارات گسترده‌ای نیز وظیفه‌ای است که این شورا برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی دارد (Wood, 1998, p. 77).

قطعنامه‌های شورای امنیت از ماهیت خاصی برخوردار هستند به طوری که نه معاهده‌اند و نه تصمیمات قضایی محسوب می‌شوند و به لحاظ آثار حقوقی نیز در قالب تصمیمات و توصیه‌های صادره قابل بررسی هستند. این شورا در امور مختلف به تصویب قطعنامه می‌پردازد که از این میان، اکثر قطعنامه‌ها (مانند مواردی که در خصوص آزمایشات موشکی کره شمالی صادر شده‌اند) ناظر به وضعیت‌ها یا اختلافات خاصی هستند. با توجه به این موارد اخیر است که بعد دیگری از ابعاد ماهوی قطعنامه‌های شورای امنیت آشکار می‌گردد که آن نیز بعد سیاسی موضوعات می‌باشد. اساساً شورا یک رکن سیاسی است و در بیشتر موارد قطعنامه‌های صادره از سوی آن انعکاس رویکردهای سیاسی است تا حقوقی. ولی در مرحله اجرا، بعد حقوقی قطعنامه‌ها است که بیشتر خودنمایی می‌کند.

تا پایان سال ۲۰۱۷، شورای امنیت در مورد کره شمالی هجده قطعنامه صادر نموده است. در اکثر این قطعنامه‌ها به موضوع موشکی کره شمالی هم پرداخته شده و از ادبیات مذکور در بند پیشین استفاده شده است.

شورای امنیت مبنای پرداختن به موضوع موشکی کره شمالی را در تهدیدی می‌داند که گسترش تسلیحات اتمی، شیمیایی و بیولوژیکی و ابزارهای انفجاری آنها، صلح و امنیت بین‌المللی را با آن مواجه می‌سازد. در این مبنای استنادی شورای امنیت نیز توأمان بودن یا تبعی بودن تهدید آزمایشات موشکی بر وجود یا گسترش تسلیحات اتمی، شیمیایی و بیولوژیکی قابل ملاحظه می‌باشد.

منشور ملل متحد در خصوص مفهوم تهدید صلح و امنیت بین‌المللی و تعیین مصادیق آن ساکت است. در زمان تصویب منشور، آنچه که از «تهدید» تبادر ذهنی داشت تهدید نظامی بود. این برداشت با توسعه‌ای که شورای امنیت به اقداماتش بعد از جنگ سرد داد تحول مفهومی یافت و تحت این عنوان به وضعیت‌های مختلف از جمله

فعالیت‌های موشکی کره شمالی پرداخته است (Galván, 2011, p. 159). شاید بتوان قطعنامه ۱۵۴۰ شورای امنیت در سال ۲۰۰۴ را به‌عنوان تمهید مقدمه برای ممنوع ساختن اقدامات دولت‌ها به‌طور عام و کره شمالی به‌طور خاص در زمینه موشک‌های بالستیک دانست.

موضوع دیگری که در خصوص آزمایشات موشکی به‌نظر می‌رسد قابل طرح است به این پرسش برمی‌گردد که آیا شورای امنیت در فعالیت‌های موشکی اقدام به قانون‌گذاری بین‌المللی نموده است؟ در پاسخ، نخست باید به این پرسش مقدماتی‌تر پاسخ داد که آیا اساساً شورای امنیت می‌تواند برای دولت‌ها قانون‌گذاری نماید؟ در دکتترین، اقداماتی که شورای امنیت پیش از این در مورد ایجاد تعهدات برای خلع سلاح عراق، تعیین مرز کویت و عراق و نیز قابلیت اعمال کنوانسیون‌های چهارگانه در مورد سرزمین‌های اشغالی فلسطین انجام داده، عنوان قانون‌گذاری بین‌المللی را بر خود گرفته است (Talmon, 2005, p. 176).

قطعنامه‌هایی که از سوی دولت‌ها به‌عنوان قانون‌گذاری بین‌المللی توسط شورای امنیت به آنها پرداخته شده است قطعنامه‌های ۱۵۴۰ و ۱۳۷۳ می‌باشند و باتوجه به این دو قطعنامه می‌توان به احراز ویژگی‌های قانون‌گذاری بین‌المللی پرداخت. برای قانون‌گذاری بین‌المللی شورای امنیت چهار ویژگی برشمرده شده است: (۱) ضرورتاً مستلزم این نیست که همراه با اقدام تقنینی از سوی دولت‌های عضو باشد. (۲) کلی بودن تعهدات، فارغ از منشأ قانون‌گذاری که ممکن است ملهم از یک وضعیت یا حادثه‌ای خاص باشد. (۳) دارا بودن عبارت‌پردازی بی‌طرفانه. (۴) محدود نبودن به لحاظ زمانی (Galván, 2011, p. 178).

با توجه به موارد مذکور، اقدامات شورای امنیت در مورد آزمایشات موشکی کره شمالی را نمی‌توان قانون‌گذاری بین‌المللی در نظر گرفت. موردی بودن قطعنامه‌های شورا در مورد کره شمالی مهم‌ترین دلیل در این خصوص است که ویژگی‌های کلی بودن و بی‌طرفانه بودن را از این قطعنامه‌ها سلب می‌نماید و تعلیق مذکور در بند پیشین در مورد برنامه موشکی کره شمالی سالب ویژگی چهارم این نوع از قطعنامه‌ها است. ولی نباید از نظر هم دور داشت که تقریباً در همه قطعنامه‌های صادره، به بند آغازین قطعنامه ۱۵۴۰ اشاره گردیده است که بیان می‌دارد: «گسترش تسلیحات هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیکی و همچنین ابزار انفجاری آنها تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی

محسوب می‌شود».

۴-۱. مبنای تعهدات کره شمالی برای تعلیق آزمایشات موشکی بر اساس قطعنامه‌های شورای امنیت

همان‌طور که اشاره گردید، علی‌رغم ابهام موجود در قطعنامه‌های شورای امنیت در مورد بیان اراده در خصوص ممنوعیت یا محدودیت آزمایشات موشکی کره شمالی، قدر متیقن محدودیت و تعلیق دانسته شد. شورای امنیت در هر مورد که از دولت کره شمالی می‌خواهد که پرتاب‌های موشکی خود را به حالت تعلیق درآورد، همین‌طور از این دولت می‌خواهد که به تعهداتش بر اساس مور/توریوم^۱ یا قرار تعلیق موقت عمل نماید.

قرار تعلیق از آنجا ناشی می‌شود که بیشترین تهدید از فعالیت‌های موشکی کره شمالی را دولت ایالات متحده و متحدین آن در منطقه شرق آسیا یعنی کره جنوبی و ژاپن احساس کرده و می‌کنند. از این رو، از اوایل دهه نود میلادی دولت آمریکا وارد بحث موشکی کره می‌شود. البته این حساسیت با پیشرفت‌های کره شمالی، هم در بومی‌سازی و هم توسعه صنایع موشکی، روند فزاینده‌ای به خود گرفت به‌طوری که در ابتدا آنچه که ایالات متحده در پی دستیابی به آن از طریق مذاکرات بود محدود ساختن صادرات موشکی کره شمالی به سایر دولت‌ها مخصوصاً دولت‌های منطقه خاورمیانه بود. آنچه که در این دوران حساسیت بیشتری را به خود برانگیخته بود موضوع هسته‌ای کره شمالی بود؛ چراکه در سال ۱۹۹۳ بود که این دولت اعلام کرد که قصد دارد از معاهده منع گسترش کناره‌گیری نماید (Samore, 2002, p. 16).

مذاکرات مربوط به قرار تعلیق موشکی کره شمالی در برلین و در سپتامبر ۱۹۹۹ به سرانجام رسید. شش ماه قبل در جون ۱۹۹۹ ایالات متحده اعلام نمود که قصد دارد برخی از تحریم‌هایی را که نسبت به کره شمالی تحت قانون تجارت با دشمن ۱۹۵۰ وضع نموده بود، بردارد (Samore, 2002, p. 18). در همین راستا کره شمالی اعلام آمادگی برای حضور در مذاکرات می‌نماید و همین‌طور اعلام می‌دارد که در جریان مذاکرات، به هیچ آزمایش موشکی مبادرت نخواهد نمود. در نتیجه این مذاکرات، دولت کره شمالی متعهد می‌شود که به صورت موقت آزمایشات موشکی خود را برای مدتی کنار گذارد. این

1. Moratorium.

وضعیت ادامه می‌یابد تا این که مجدداً دولت کره در دیداری که میان آن و هیئت اروپایی برگزار می‌شود اعلام می‌کند که این دولت آماده است تا در صورت همراهی دولت بوش وضعیت تعلیق را تا دو سال دیگر نیز ادامه دهد. دولت کره شمالی وضعیت تعلیق را با اعلامیه‌ای که در نتیجه مذاکره با دولت ژاپن صادر می‌کند تا دو سال دیگر یعنی تا سال ۲۰۰۳ تمدید می‌نماید. وضعیت تعلیق در نهایت در سال ۲۰۰۵ پایان می‌پذیرد (Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy, 2018). بعدها یک مقام رسمی دولت کره شمالی اعلام می‌دارد که «این موضوع (آزمایشات موشکی بالستیک) به استقلال ما مربوط می‌شود و هیچ‌کس حق اظهارنظر در مورد آن را ندارد». در این خصوص باید اذعان داشت که اگرچه نه توافق سال ۱۹۹۹ و نه اعلامیه ۲۰۰۲ پیونگ یانگ به‌عنوان معاهده شناخته نمی‌شوند ولی برخی از اعلامیه‌ها به‌موجب حقوق بین‌الملل الزام‌آور شناخته می‌شوند. در این خصوص دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۱۹۷۴ اعلامیه یکجانبه عمومی فرانسه را مبنی بر این که دیگر در اتمسفر، آزمایش اتمی صورت نخواهد داد را الزام‌آور قلمداد نمود. دیوان همچنین اشاره می‌نماید که دولت‌های دیگر می‌توانند بر چنین اعلامیه‌هایی اعتماد نمایند و مبنای آن را قصدی می‌دانند که دولت بر ملزم ساختن خود به‌موجب اعلامیه‌اش دارد (Kirgis, 2006). در مورد قرار تعلیق کره شمالی باید اذعان داشت که اگرچه آن را می‌توان در زمره اعلامیه‌های یکجانبه قرار داد ولی باید توجه نمود که فاقد زمان‌بندی معین می‌باشد. بنابراین، این دولت همان‌طور که نشان داده است می‌توانسته است این تعلیق را بشکند و آزمایشات موشکی خود را از سر گیرد. در این خصوص شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز اگرچه به ابراز نگرانی شدید از کنار گذاشته شدن قرار تعلیق از سوی کره شمالی پرداخته است ولی این ادعا را نیز نداشته که این اقدام کره شمالی نقض حقوق بین‌الملل بوده است (Kirgis, 2006).

۱-۵. تعهدات ناشی از آزمایشات موشکی

به هر حال، کره شمالی بعد از سال ۲۰۰۳ و با اعلام این که *موراتوریوم* مورد بحث صرفاً تعهدی بر تعلیق موقت آزمایشات موشکی بود، اقدامات خود در این زمینه را ادامه می‌دهد که با قطعنامه‌های شورای امنیت مواجه می‌شود. همان‌طور که اشاره گردید، شورای امنیت ملل متحد صریحاً احراز ننمود که آزمایشات موشکی در حقوق بین‌الملل

نامشروع می‌باشد، بلکه با پرداختن به وضعیت خاص این دولت بویژه بعد از خروج کره از معاهده منع گسترش و اقدام آن به آزمایشات اتمی و موشکی، اقدام اخیر را تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی قلمداد می‌کند.

از اقدامات کره شمالی و نیز بر اساس موارد مذکور در قطعنامه ۱۶۹۵ شورای امنیت می‌توان به برخی از تعهدات عمومی و عرفی دولت‌ها در مورد آزمایشات موشکی دست یافت.

۱-۵-۱. تعهد به اطلاع‌رسانی

در این زمینه دو سازمان مرتبط وجود دارند: (۱) سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری (۲) سازمان دریانوردی بین‌المللی. کره شمالی به ترتیب در سال‌های ۱۹۷۷ و ۱۹۸۶ به عضویت این سازمان‌ها درآمده است. علاوه بر مقررات مرتبط موجود در کنوانسیون شیکاگو، به موجب قطعنامه‌های شورای امنیت، کره شمالی این الزام را دارد که این تعهد شکلی ضروری برای پرهیز از به‌مخاطره انداختن پروازهای هواپیمایی کشوری و کشتیرانی بین‌المللی را رعایت نماید (S/RES/1695). این درحالی است که ایکائو کره شمالی را به علت آزمایشات اخیر آن در جولای ۲۰۱۷ که بدون هرگونه اطلاع‌رسانی به این سازمان صورت گرفته بود، محکوم نمود.

۱-۵-۲. تعهد به رعایت حاکمیت سایر دولت‌ها

این یک اصل پذیرفته شده است که هر دولتی حاکمیت تام و مطلق بر قلمرو هوایی مافوق سرزمین و دریای سرزمینی خود دارد، منتها در انتفاع از این حق، دولت‌ها باید حق سایر دولت‌ها را نیز مورد لحاظ قرار دهند.

کره شمالی در آزمایشاتی که در سال‌های اخیر انجام داده، مخصوصاً از طرف دولت ژاپن مورد اعتراض قرار گرفته است که تمامیت سرزمینی این دولت در نتیجه عبور موشک‌های آزمایش شده از فراز قلمرو سرزمینی‌اش نقض گردیده و یا مورد تهدید قرار گرفته است.^۱ نکته قابل توجه در عدم اعتراض به مشروعیت آزمایشات موشکی است.

۱. در جولای سال ۲۰۰۶ و در پی هفت آزمایش موشکی کره شمالی، یکی از موشک‌های دوربرد به‌نام Taepodong 2 قبل از به‌تمام رسیدن آزمایش منفجر می‌شود و در دریا فرود می‌آید. گفته شده است که این امکان وجود داشت که اگر فرود نمی‌آمد وارد قلمرو هوایی ژاپن می‌گردید.

۱-۵-۳. تعهد به استفاده صلح‌آمیز از دریاها و آزمایشات موشکی

استفاده صلح‌آمیز از دریاها یک اصل کلی حقوق بین‌الملل است که منطبق با اهداف و اصول ملل متحد می‌باشد و هدف این اصل برپایی یک نظم حقوقی بین‌المللی است. کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها در قالب عبارات کلی به‌ذکر مقرراتی راجع به حفظ دریاها برای مقاصد صلح‌آمیز پرداخته است (Zhou, 2012, p. 271).

نه در حقوق بین‌الملل عرفی و نه مدوّن، نمی‌توان گفت که ممنوعیتی در مورد آزمایشات موشکی در آب‌های آزاد وجود دارد. نگارندگان به مصداقی از مبادرت کره شمالی به آزمایشات موشکی در آب‌های آزاد دست نیافته‌اند. با این حال، در مورد اقدامات موشکی ایالات متحده و هندوستان در آب‌های آزاد سابقه وجود دارد (Kirgis, 2006). برای نمونه، می‌توان به آزمایش موشک Trident II D-5 در دسامبر ۱۹۸۹ توسط ایالات متحده آمریکا اشاره داشت که به این منظور مناطق موقتی را تحت عنوان «مناطق موقت پرتاب» در آب‌های آزاد مجاور فلوریدا ایجاد کرده بود (Plant, 2002, p. 107). اگرچه از ظاهر ماده ۸۸ کنوانسیون حقوق دریاها که به استفاده صلح‌آمیز از دریاها دلالت دارد به‌نظر می‌رسد که باید اقدامات نظامی را از آن مستثنا نمود ولی وجود مقررات راجع به کشتی‌رانی نظامی در دریاها آزاد و همچنین از موضع اتخاذی برخی از قدرت‌های دریایی و روبه‌ای که سایر دولت‌ها در مقاطع بعدی پیش‌گرفته‌اند باید گفت که عبارت «مقاصد صلح‌آمیز» همه اقدامات نظامی را مستثنا نمی‌سازد. با این حال، نکته مهم برقراری تعادل در بهره‌مندی از مزایای این منطقه دریایی است.

۲. تعهدات معاهداتی کره شمالی

به‌طور کلی چهار نوع موشک بالستیک وجود دارد که عبارتند از: موشک‌های کوتاه‌برد، موشک‌های میان‌برد، موشک‌های بلندبرد و موشک‌های قاره‌پیما (Stein & Jordan, 2017).^۱ آنچه که در خصوص کره شمالی بیشتر مدنظر است نوع اخیر و قاره‌پیما است که قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای را نیز دارا می‌باشد. اصولاً در حقوق بین‌الملل ممنوعیت معاهداتی در خصوص استفاده کشورها از توان موشکی وجود ندارد لیکن استفاده از موشک با قابلیت هسته‌ای در حقوق بین‌الملل با محدودیت و ممنوعیت مواجه است.

1. Intercontinental ballistic missile.

از حیث قواعد حقوق بشردوستانه، معاهداتی در عرصه کنترل تسلیحات به منصفه ظهور رسیده‌اند که می‌توان از آنها تحت عنوان «معاهدات خلع سلاح بشردوستانه»^۱ یاد کرد. به عبارت دیگر، در سایه این تحولات، رهیافت نوینی در مذاکرات مربوطه شکل گرفت که بر اساس آن سعی می‌شد که بر تأثیرات سوء و منفی استفاده از برخی تسلیحات بر افراد نظامی و غیرنظامی و مغایرت استفاده از آنها با اصول بنیادین حقوق بشردوستانه از جمله «اصل تفکیک» و «اصل منع ایجاد درد و رنج غیرضرور و فوق‌العاده» و همچنین تأثیرات بسیار مخربی که این سلاح‌ها می‌توانستند بر محیط زیست پیرامونی انسان و همچنین فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی وی داشته باشند، تأکید شود. به نظر دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه نیکاراگوئه، اصول حقوق بشردوستانه عبارتند از: حفاظت از جمعیت غیرنظامی و اموال آنان و تفکیک بین نظامی و غیرنظامی، تفکیک میان رزمنده و غیر رزمنده، ممنوعیت ایجاد رنج بی‌هوده و عدم جبران خسارات و ایجاد خسارت‌های جبران‌ناپذیر به محیط زیست.

در خصوص آزمایشات تسلیحاتی، برخی از معاهدات منعقد گردیده‌اند که از جمله آنها پیمان منع جزئی آزمایش هسته‌ای^۲ است که ماحصل دوران جنگ سرد است و پس از بحران برلین و بحران موشکی کوبا در ۵ آگوست ۱۹۶۳ میان ایالات متحده، شوروی و بریتانیا منعقد شد و در ۱۰ اکتبر ۱۹۶۳ لازم‌الاجرا شد (U.N.T.S 44, 1963). این معاهده ۱۲۶ عضو دارد و نکته قابل توجه این می‌باشد که کشورهایی همچون اسرائیل، هند و پاکستان که عضو آن پی تی نیستند، در این پیمان عضویت دارند. این معاهده، تنها راجع به ممنوعیت آزمایش انفجار سلاح هسته‌ای و هر انفجار هسته‌ای دیگر در فضای ماورای جو و زیر دریا و به عبارت دیگر، فضاهای خارج از صلاحیت دولت‌ها است و این معاهده، از آن جهت جزئی نام گرفت که آزمایش در زیر زمین را ممنوع نمی‌کرد. در این معاهده تعهد شد که مذاکراتی را در این خصوص پیگیری نمایند که عقیم ماند. این معاهده از ضعف قدرت اجرایی رنج می‌برد و علاوه بر این، در قضیه کره شمالی از حیث معاهداتی قابلیت اجرایی ندارد و عملاً نتوانست به اهداف خویش برسد.

معاهده منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای از دیگر تعهدات معاهداتی است که یک

1. Humanitarian Disarmament Treaties.

2. Partial Test Ban Treaty.

معاهده رسمی چندجانبه می‌باشد که میان دولت‌ها با هدف امحای کامل همه آزمایش‌های هسته‌ای و در درجه اول آزمایش‌های غیرصلح‌آمیز و نظامی منعقد شده است. این پیمان توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۰ سپتامبر ۱۹۹۶ به تصویب رسید و در ۲۴ سپتامبر همان سال در نیویورک به امضا گذاشته شد. این معاهده در پی آن است که از طریق منع آزمایش‌های هسته‌ای بر روی زمین، در زیر زمین، زیر آب و یا در اتمسفر، منع گسترش این‌گونه سلاح‌ها را تقویت و از این رهگذر صلح و امنیت بین‌المللی حال و آینده را از خطر سلاح‌های مذکور صیانت کند. از آنجا که یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این معاهده، شرط لازم‌الاجرا شدن آن به تودیع اسناد تصویب تعداد معین و مصرحی از کشورهاست و علی‌رغم گذشت بیش از سه سال از تاریخ انعقاد معاهده این امر محقق نشده است (ساعد، ۱۳۷۹، ص ۱)، کره شمالی این معاهده را نه امضا و نه تصویب کرده است و بنابراین، این معاهده نیز برای این کشور تعهد معاهداتی ایجاد نمی‌نماید و این معاهده متضمن منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای است و نه کاربرد آنها.

پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای از مفاد معاهده‌ای قابل توجهی است که براساس ماده ۲ این معاهده، هر دولت فاقد تسلیحات هسته‌ای در این پیمان متعهد می‌شود که به ساخت یا تلاش برای دستیابی به سلاح‌ها یا ابزارهای انفجار هسته‌ای مبادرت نرزد و در پی کمک برای ساخت سلاح‌های هسته‌ای یا ابزارهای انفجار هسته‌ای نباشد و یا چنین کمک‌هایی را دریافت نکند. در دیگر سو کشورهای دارای سلاح هسته‌ای که عضو آن پی تی هستند (چین، روسیه، ایالات متحده، فرانسه و بریتانیا) از داشتن تسلیحات هسته‌ای ممنوعیتی ندارند. کره شمالی از سال ۲۰۰۳ از این معاهده خارج شد. برخی بر این باورند که خروج کره شمالی از این معاهده بر طبق شرایط مندرج در این ماده رخ نداده است. بر اساس ماده ۱۰ این معاهده، چنانچه هریک از اعضاء معاهده تشخیص دهد که حوادثی فوق‌العاده مربوط به موضوع این معاهده منافع عالی کشورش را به مخاطره انداخته است این حق را خواهد داشت که در اعمال حق حاکمیت ملی خود از این معاهده کناری‌گیری نماید. این عضو باید کناره‌گیری خود را با اطلاعیه قبلی ۳ ماهه به تمامی اعضاء معاهده و به شورای امنیت سازمان ملل متحد اعلام نماید. اطلاعیه فوق باید حاوی بیان و شرح حوادث فوق‌العاده‌ای باشد که به نظر دولت مورد اشاره، منافع عالی کشورش را به مخاطره انداخته است.

کره شمالی صرفاً یک اعلامیه عمومی صادر کرد و بر این اساس خروج از ان پی تی را به دلیل منافع ملی و عالی این کشور اعلام می‌نماید. کره شمالی در این بیانیه همچنین اضافه می‌نماید که کره شمالی قصد تولید تسلیحات هسته‌ای و خروج از مقاصد صلح‌آمیز هسته‌ای را ندارد (N.Y. Times, 2003). بنابراین، نه تنها برخلاف شرایط خروج، از ان پی تی خارج شده است بلکه از مفاد این بیانیه نیز عدول کرده است. از دیگر مقرراتی که می‌توان در مورد موشک‌های بالستیک استناد کرد پیوستن به کد لاهه در مورد جلوگیری از گسترش موشک‌های بالستیک است.^۱ این کد رفتاری در سال ۲۰۰۲ لازم‌الاجرا شد و مفاد آن شامل تعهد اعضا به ارائه پیش از موعد اطلاعات درباره شلیک یا آزمایش موشک‌های بالستیک و وسایل فضایی است. اعضای این کد رفتاری همچنین موظفند هر ساله گزارش سیاست‌های خود درباره موشک‌های بالستیک و وسایل فضایی را اعلام کنند. این کد، بر کشورها برای حذف موشک‌های بالستیک تعهدی را بار نمی‌کند ولی از دولت‌های عضو می‌خواهد که توسعه، گسترش و ذخیره آن را محدود و مهار کنند. این کد تاکنون ۱۳۸ عضو دارد ولی کره شمالی این تعهد معاهداتی را نیز برای خود بار ننموده است (International Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation (ICOC), 2017).^۲

علاوه بر تعهدات خاص معاهداتی، دولت‌ها ذیل بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد نیز متعهد هستند که «... در روابط بین‌المللی خود از تهدید به زور یا استفاده از آن علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر کشوری یا از هر روش دیگری که با مقاصد ملل متحد مبیانت داشته باشد خودداری خواهند نمود» که این در راستای هدف اولیه حقوق بین‌الملل یعنی حفظ نظم جهانی، می‌باشد. بنابراین، نه تنها توسل عملی به زور بلکه حتی صرف اعلام و ایجاد تهدیدهای نظامی نیز مشمول این تعهد است. تعهد فوق دو استثنا دارد که یکی دفاع مشروع و دیگری اقدامات شورای امنیت ذیل فصل هفتم منشور ملل متحد می‌باشد. به نظر می‌آید که اقدامات کره شمالی در جهت نقض بند ۴

1. Hague Code of Conduct Against Ballistic Missile Proliferation.

۲. افزون بر معاهدات چندجانبه مذکور، معاهدات دو جانبه دیگری نیز میان دو ابرقدرت دوران جنگ سرد (آمریکا و شوروی) مبنی بر تحدید آزمایش‌های هسته‌ای در سال‌های ۱۹۷۴ موسوم به TTBT و ۱۹۷۶ موسوم به PNET به امضا رسیده است.

ماده ۲ منشور ملل متحد است و تهدیدها، اقدامات و تحرکات نظامی کره شمالی در استفاده از موشک‌های بالستیک را می‌توان ناقض تعهد مذکور دانست. از دیگر سو، این اقدامات، منطبق با استثنائات حاکم بر عدم توسل به زور نیز نمی‌باشد. از یک سو حمله‌ای به کره شمالی صورت نگرفته است که این کشور بخواهد به دفاع مشروع متوسل شود و دفاع مشروع پیش‌دستانه نیز در حقوق بین‌الملل جایگاهی ندارد و از دیگر سو، شورای امنیت نه تنها حمایتی از اقدامات کره شمالی ننموده، بلکه آن را نیز محکوم کرده است.

۳. تعهدات غیر معاهداتی کره شمالی

این یک امر پذیرفته شده است که حقوق بین‌الملل، به قواعد نوشته و مدون در معاهدات و سایر اسناد بین‌المللی با ماهیت «هنجاری»، محدود نمی‌شود و عرف بین‌المللی، از آن دست منابع اصلی حقوق بین‌الملل است که علاوه بر تکمیل تعهدات معاهداتی، خلأهای حقوقی را نیز می‌تواند پوشش دهد. قواعد عرفی به دلیل فارغ بودن از چهارچوب‌های نوشتاری، بر تعهدات قراردادی مقدم بوده‌اند اما آنچه که معاهدات را رایج‌تر کرده همانا قدرت اثباتی آنها است. عرف بین‌المللی متشکل از دو عنصر مادی و معنوی است. از حیث عنصر مادی رویه فعلی و لفظی دولت‌ها بایستی منطبق با هنجار خاص و رویه‌های سایر دولت‌ها در این خصوص باشد (Jurisdictional Immunities of the State (Germany. v. Italy.), Judgment, 2010 I.C.J., Para 55). رویه دولت‌ها نیز باید متحدالشکل، گسترده و شامل کشورهایی نیز باشد که منافع ایشان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (North Sea Continental Shelf Cases (Germany. v. Denmark.; Ger. v. Netherland.), Judgment, 1969 I.C.J., Para 74). در خصوص موشک‌های بالستیک و آزمایش‌های هسته‌ای، دولت‌های درگیر این مورد هیچ‌گاه رویه متحدالشکلی را نسبت به هنجارهای بین‌المللی موجود در خصوص فعالیت‌های مذکور در پیش نگرفته‌اند. دیوان بین‌المللی دادگستری نیز بر این امر صحنه گذاشته است که معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای نتوانسته است یک عرف بین‌المللی را در ممنوعیت استفاده از سلاح‌های هسته‌ای ایجاد نماید (Sheldon, 1996, p. 248). دیوان بین‌المللی دادگستری نیز در همین راستا و در رأی مشورتی خود در خصوص تهدید به استفاده یا استفاده از سلاح هسته‌ای، ممنوعیت و جواز استفاده را بیان نمود ولی مجرای توجیه و استدلال را برای

قدرت‌های هسته‌ای در استفاده از تسلیحات هسته‌ای باز کرد.

عنصر معنوی عرف، اعتقاد به وجود یک تعهد حقوقی است. تاکنون هیچ‌یک از کشورهای دارای قدرت هسته‌ای معاهده‌ای بر ممنوعیت استفاده از سلاح هسته‌ای را برای خودشان تصویب ننموده‌اند که این خود بیان‌گر آن است که باور حقوقی به خلع سلاح هسته‌ای نیست. پس می‌توان گفت که قاعده عرفی در ممنوعیت استفاده از تسلیحات هسته‌ای وجود ندارد.

قاعده استاپل یا یا منع تناقض‌گویی به ضرر دیگری، به‌عنوان یکی از اصول کلی حقوقی مطرح است که از منابع اصلی حقوق بین‌الملل به‌شمار می‌رود. مبنای قاعده فوق‌الذکر، اصل ضرورت حسن‌نیت است و این قاعده در حقوق بین‌الملل مستلزم سه شرط می‌باشد: (۱) بیانیه ایجادکننده قاعده باید روشن و بدون ابهام باشد. (۲) بیانیه صورت‌گرفته می‌بایست ارادی، بی‌قید و شرط و با مجوز باشد. (۳) طرف دیگر با حسن‌نیت بر بیانیه صورت‌گرفته تکیه نماید که نتیجه آن متضرر شدن طرف دیگر یا منتفع شدن طرفی باشد که اقدام را صورت داده است (Stoutenburg, 2015, p. 230). کره شمالی با توجه به این‌که هنگام خروج از آن پی‌تی، به ادامه فعالیت‌های هسته‌ای خود براساس مقاصد صلح‌آمیز اشاره می‌کند ولی از آن زمان تاکنون کره شمالی ۶ آزمایش انجام داده است که بیان‌گر تناقض‌گویی میان سخنان و عملکرد مقامات این کشور می‌باشد.

همچنین، سه اصل مهم در حقوق بین‌الملل محیط زیست که در اسناد بین‌المللی نیز آمده است باید در انجام فعالیت‌های موشکی با محوریت فعالیت‌های هسته‌ای مورد مذاقه جدی قرار بگیرد: اصل اول این است که دولت‌ها باید اقدام‌های مناسبی را در نظم‌بخشیدن به منابع آلودگی‌های مرز گذر انجام بدهند. اصل دوم این است که دولت‌ها باید در مورد کنترل آلودگی‌های مرز گذر زیست‌محیطی با هم همکاری نمایند و اصل سوم راجع به اطلاع‌رسانی فوری است در مواردی که امکان ورود خسارت به محیط زیست کشورهای دیگر وجود دارد (وهابی آزاد، ۱۳۸۸، ص ۱۲).

نتیجه

فروپاشی اتحاد شوروی موجب شد که کره شمالی بزرگ‌ترین و مهم‌ترین حامی سیاسی، نظامی و اقتصادی خود را از دست بدهد و این امر موجب گردید که کره شمالی در دوره‌ای با قواعد حقوق بین‌المللی همکاری بیشتری داشته باشد؛ اما دیری نپایید که کره شمالی این تعامل را قطع نمود و دوره‌ای جدید از مناقشات بین‌المللی در خصوص فعالیت‌های موشکی و هسته‌ای خود را ایجاد نمود که از هنگامی که این دو با هم توأمان شدند حساسیت شورای امنیت نیز بدان بیشتر شد.

علی‌رغم ابهام موجود در قطعنامه‌های شورای امنیت در مورد بیان اراده در خصوص ممنوعیت یا محدودیت آزمایشات موشکی این دولت، قدر متیقن محدودیت و تعلیق دانسته شد. در حقوق بین‌الملل، تعهدی از جنس معاهده بر ممنوعیت فعالیت‌های موشکی قائل نیستیم اگرچه که در حوزه‌های بشردوستانه و هسته‌ای محدودیت‌هایی را مشاهده می‌کنیم. از حیث قواعد غیرمعاهداتی، به اصول حقوقی توسل می‌جوئیم که از آن جمله می‌توان به تعهد به اطلاع‌رسانی، تعهد به استفاده صلح‌آمیز از دریاها و آزمایشات موشکی، تعهد به رعایت حاکمیت سایر دولت‌ها، اصول حقوق بشردوستانه و رعایت اصول و قواعد محیط زیستی اشاره کرد. این اصول اگرچه فعالیت‌های موشکی را ممنوع نمی‌سازند اما به‌عنوان محدودیت‌هایی مهم بر این موضوع جای تأمل و مذاقه دارند.

کره شمالی در راستای فعالیت‌های موشکی خود علاوه بر نقض این محدودیت‌ها، قاعده/استاپل را نیز نقض کرده است؛ زیرا کره شمالی در ابتدای خروج از ان پی تی بیان داشته بود که با شکستن فریز، قصد تولید انرژی صلح‌آمیز دارد و هدفش ساختن بمب نیست، اما برخلاف آن عمل نمود. به هر رو، داستان کره شمالی و فعالیت‌های موشکی آن با تمام عدول‌هایی که از قواعد حقوق بین‌الملل نموده است، تنها از رهگذر حل و فصل مسالمت‌آمیز این اختلاف می‌گذرد.

فهرست منابع

الف. منابع فارسی

۱. ساعد، نادر؛ مقدمه‌ای بر معاهده منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای، *CTBT*، مجله سیاست دفاعی، شماره ۳۰-۲۹، زمستان ۱۳۷۸ و بهار ۱۳۷۹.
۲. وهابی آزاد، آریتا؛ بررسی مشروعیت آزمایش‌های هسته‌ای از دیدگاه حقوق بین‌الملل، مجله سیاست دفاعی، سال هفدهم، شماره ۶۷، تابستان ۱۳۸۸.

ب. منابع خارجی

3. Stein, R. & Jordan, D.; (2017, 08, 27). Can the U.S. Stop a North Korean Missile? Retrieved from N.Y. Times: <https://www.nytimes.com/video/us/100000005350585/us-missile-attack-defense.html>.
4. U.N.T.S 44. (1963, 08, 05). Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water. Retrieved from: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20480/volume-480-I-6964-English>.
5. A timeline of North Korea's development of missiles and nuclear weapons. (2017, April 29). Retrieved from The straits times: <http://www.straitstimes.com/asia/east-asia/a-timeline-of-north-koreas-development-of-missiles-and-nuclear-weapons>.
6. Bermudez JR, J. S. (1999). A history of ballistic missile development in the DPRK. center for nonproliferation studies.
7. Chronology of U.S.-North Korean Nuclear and Missile Diplomacy. (2018). Retrieved from Arms control association: <https://www.armscontrol.org/factsheets/dprkchron>.
8. Galván, M. L. (2011). INTERPRETATION OF ARTICLE 39 OF THE UN CHARTER (THREAT TO THE PEACE) BY THE SECURITY COUNCIL. IS THE SECURITY COUNCIL A LEGISLATOR FOR THE ENTIRE INTERNATIONAL COMMUNITY? Mexican Yearbook of International Law.
9. International Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation (ICOC). (2017, 05, 16). Retrieved from Arms Control Association: <https://www.armscontrol.org/treaties/international-code-of-conduct-against-ballistic-missile-proliferation>.
10. Kirgis, F. L. (2006, July 24). North Korea's Missile Firings. Retrieved from The American Society of International Law: <https://www.asil.org/insights/volume/10/issue/18/north-koreas-missile-firings>.
11. L. Kirgis, F. (2003, 01, 24). NORTH KOREA'S WITHDRAWAL FROM THE NUCLEAR NONPROLIFERATION TREATY. Retrieved from The American Society of International Law: <https://www.asil.org>

- /insights/volume/8/issue/2/north-koreas-withdrawal-nuclear-nonproliferation-treaty.
12. N. Korea gives no advance notice of ICBM test: ICAO. (2017, November 29). Retrieved from Yonhap News Agency: <http://english.yonhapnews.co.kr/news/2017/11/29/0200000000AEN20171129006500315.html>.
 13. N. Y. Times. (2003, 01, 10). North Korea's Statement of Withdrawal. Retrieved from N.Y. Times: <http://www.nytimes.com/2003/01/10/international/asia/full-text-north-koreas-statement-of-withdrawal.html>.
 14. Plant, G. (2002). International law and direct action protests at sea: Twenty years on. *Netherlands Yearbook of International Law*, vo. 133, 75-117.
 15. Samore, G. (2002). US- DPRK missile negotiations. *The Nonproliferation Review*.
 16. Sheldon, J. M. (1996). Nuclear Weapons and the Laws of War: Does Customary International Law Prohibit the Use of Nuclear Weapons in All Circumstances. *Fordham Int'l L. J*, 181.
 17. Talmon, S. (2005). THE SECURITY COUNCIL AS WORLD LEGISLATURE. *THE AMERICAN JOURNAL OF INTERNATIONAL LAW*.
 18. Wertz, M. M. (2015, August). North Korea's Ballistic Missile Program. *National Committee on North Korea*.
 19. Wood, M. C. (1998). The interpretation of Security Council Resolutions. *Max Plank Yearbook of United Nations Law*, 77.
 20. Zhou, Z. (2012). the reservation of the seas exclusively for peaceful purposes . *frontiers of law in china*, vol. 7, no. 2.

**A Study on North Korea Missile Activities under the Light of
International Law**

Ahmadreza Tohidi*

Massoud Ahsannejad**

Mohammadreza Mellat***

Received: 25/4/2018

Accepted: 10/9/2018

Abstract

The Democratic People's Republic of Korea ("North Korea" or "DPRK") missile activities have changed into an international challenge. North Korea has tested up to 180 different types of missiles since 1984. Although no conventional rule prohibits States from missile testing, some customary rules and general principles of law frame testing behaviours and impose limitations on it. In respect of North Korea's missile tests, UN Security Council has taken a prominent role and since the Security Council becomes sensitive to North Korea's nuclear activities, its focus on its missile tests has increased. In addition to imposing sanctions, the Security Council acts with ambiguity in respect of suspending or prohibiting DPRK missile program. By overall analyzing the issued resolutions what we reached is that the true intention of UNSC is to limit and suspend the DPRK missile program rather than prohibiting it.

Key words: North Korea, Missile, Nuclear, Security Council.

* Assistant Professor at Law Faculty of Qom University.
legaloffice@gmail.com

** Ph.D Student of International Law at Qom University.
masoud_ahsannejad@yahoo.com

*** Ph.D Student of International Law at Qom University.
mrmellat@yahoo.com